

5791
262507
~~262501~~
fcs
132
AZ ERDÉLYI ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG CLUJI HELYI-
CSOPORTJÁNAK SZABADEGYETEMI ELŐADÁSSOROZATA

A CIONIZMUS MINT MODERN VILÁGSZEMLÉLET

IRTA:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. FISCHER JÓZSEF

PARLAMENTI KÉPVISELŐ

KIADJA AZ E. ZS. N. SZ. HELYICSOPORTJA

13.745

II 5791

995304-26140

fo

AZ ERDÉLYI ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG CLUJI HELYI-
CSOPORTJÁNAK SZABADEGYETEMI ELŐADASSOROZATA

A CIONIZMUS MINT MODERN VILÁGSZEMLE

IRTA:

Dr. FISCHER JÓZSEF Library Cluj

PARLAMENTI KÉPVISELŐ

~~BIBL. UNIV. CLUJ~~

~~1653 x 19 IX. 1982~~

~~EXEMPLAR LEGAL~~

II. FÜZET.

Sajtó alá rendezi és a kiadásért felelős a cluji h. cs. alelnöke:
Dr. KRÉMER ÁRMEN.

13.745

A cluji cionista h. cs.
szabadegyetemi előadás-
sorozatának 1932 április-
ban megtartott előadása.

~~262501~~

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Fraternitas“ Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj,
Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 9—77.

I.

A Szabadegyetem előadásainak célja a felvilágosítás és nem a szórakoztatás. Ez a cél tárgyilagosságot kíván meg az előadótól, a színezés lehető elkerülését, ami bizony a változatosság és érdekesség rovására megy; a hallgatótól pedig türelmet igényel, talán túl sokat is, hogy egy száraz, elemző módszerrel felépített előadást végighallgasson. Ezért már eleve elnézésüket kérem az egyhangúságért, amely előadásomat szükségképen jellemezni fogja. És ne várjanak az előadás keretében tőlem újat, semmi olyat, amit eddig nem hallottak, mert előadásomnak céljánál fogva nem lehet rendeltetése új adatokat vagy elméleteket feltárni, csak a meglevőket, a már eddig is ismerteket, taglalni és általános szempontok szerint méltatni. Teljességre sem tarthat igényt ez az előadás, mely tulajdonképpen szűk keret ahhoz, hogy a felvetettem kérdést minden oldalról megvilágítsa. Ezért gyakran leszek kénytelen előadásomban fontos kérdések mellett részletes fejtegetés és bizonyítás nélkül elhaladni, abban a feltevésben, hogy t. hallgatóim ezekkel eddigi olvasmányaik alapján tisztában vannak.

Emellett szükségesnek tartok általánosságban előre bocsájtani még valamit.

Amiket tudományos igazságoknak nevezünk, a legszabatosabb természettudományi igazságok is, csak korlátoltan, bizonyos érzékekre nézve, bizonyos vonatkozásokban igazságok. Mint egy modern jogfilozófus, Pikler Gyula, már jóval Einstein Albert, a relativitás elméletének tudósa előtt rámutatott: a 80 és 81° meleg közötti különbség nem létezik a hőérzékre nézve, de igen a hőmérőre. Gyenge különbségek nem léteznek a durva érzékű emberekre nézve, de az érzékeny lélek, mint aminő a hosszú viszontagságok során kifinomult zsidó lélek, a legkisebb eltérésekre és árnyalatokra is élénken reagál.

Ezért nem mond semmi újat, ha a cionista igazságokkal szemben azt hangoztatja valaki, hogy azok nem általánosságban alkalmazható abszolút igazságok.

Ha más népek vagy egyedek számára talán nem is érzékelhetők ezek az igazságok, a zsidóság egész életére

és jövőbeni fejlődésére döntő befolyással vannak. Amint a mindig jólétben élő ember alig bírja megérteni a nyomorgók lelki állapotát és cselekvésük rugóit, úgy a zsidóság számos problémájával szemben is sokszor értelmetlenül állanak — más tekintetben esetleg egészen felvilágosult — emberek, akiken azonban soha egyetlen hulláma sem rezgett át annak a lelki krízisnek, amely a zsidóságot évezredek óta lenyűgözi és akik ennél fogva ennek a válságnak a zsidóság lelki, érzelmi és eszmei világára gyakorolt kihatásait nem is mérlegelhették.

*

Mai előadásom során vizsgálni fogom azt a kérdést, *hogy a cionizmus ideológiájánál, célkitűzéseinél fogva számot tarthat-e arra, hogy tényező legyen abban a történelmi és szociális folyamatban, amely szemünk előtt zajlik le, avagy az emberiség haladása érdekében el kell-e azt vetnünk, mint a jelenkor törekvéseivel és célkitűzéseivel ellenkezőt, azokra hátrányosat?*

És ha vizsgálódásunknak az lesz az eredménye, hogy a cionista ideológiának helye van a modern világszemléletek mellett, vizsgálnunk kell azt a további kérdést, hogy mi a cionizmus hivatása abban a mérközésben, amely a korunkat foglalkoztató eszmeáramlatok között az általános emberi jegyében vagy más jelszavak alatt folyik?

Szemünk előtt folyik le a szélső jobboldali és a szélső baloldali reakciónak élet-halál harca az emberiség feletti feltétlen és ellentmondást nem tűrő uralomért. Mindkettőnek teóriái telve vannak az emberiséget boldogító ígérkekkel és e teóriák gyakorlati alkalmazói mindkét részről halált kiáltanak minden más meggyőződésre. És tárgyilagosan meg kell állapítsuk, hogy mindkét véglet az emberek nagy tömegeit mozgatja meg. Kétségtelenül sokan vannak ezek között olyanok, akiket reakciós mozgalmaikban önző szempontok vezetnek és sokan vannak olyanok is, akiket a politikai „Linksinfantilizmus“ hajt a szélsőségek karjaiba. Hiba volna azonban a jóhiszeműséget általánosságban megtagadni mindenkitől, aki e szélsőséges elméletek gyakorlati alkalmazásától várja az emberiség sorsának jobbrafordulását. Sokakat meggyőződésük ereje visz az egyik vagy másik táborba és ezekkel szemben a felvilágosító munka nagyon is helyén való.

Reánk zsidókra nézve ez a felvilágosító munka annál fontosabb, mert minket végzetünk ide-oda dobál a két véglet között és világos főre, szilárd meggyőződésre

és emellett nagy lelki erőre van szükségünk, hogy el ne merüljünk egyik vagy másik szélsőség pusztulással fenyegető hullámai között.

II.

A tudósok egy része és ezek között főként szociológusok hajlanak afelé a felfogás felé, hogy a társadalmi és a termelési rendszerek vajadásának mai súlyos napjaiban nincs is miért foglalkozni a zsidókérdéssel. Eszerint a felfogás szerint a nagy társadalmi átalakulások, amelyeket az idő méhében rejteget, meghozzák majd a zsidókérdés megoldását is. Különben is mit jelent a zsidókérdés a maga miniatűr problémáival a nagy világmegváltó eszmékhez, az egész világ átváltozását előkészítő forradalmi átalakulásokhoz képest?

Erre a jogosnak tetsző kérdésre az imént idézett példával válaszolok. A kívülállók, amikor a társadalom beteg testének hőfokát mérik, nem érzik, meg sem érezhetik azt a néhány fok különbséget, amely a beteg zsidó testet lázasabbá és betegségét a mai viszonyok között nehezebben gyógyíthatóvá teszi, mint más népek szociális betegségeit. Ezekre a kívülállókra nézve (és itt igazán nem tesz különbséget, hogy az illető szociológus zsidó szülőktől származik-e vagy sem, ha helyzete és nevelése teljesen kiszakította a zsidó közösségből) nincs különbség a 80 és 81° meleg között. De a világon szétszórt és kivételes helyzetbe szorított zsidóság nap-nap után tapasztalja, hogy a néhány foknyi különbség, amely az általános szociális problémákat a zsidókérdéstől elválasztja, a legelőrehaladottabb társadalmi forma megvalósítása esetén sem tűnhet el.

A zsidókérdés adva van és megoldásra vár, bárminő szociális alakot öltön is a társadalom folyton forró masszája.

A jobboldali reakció hamis tételeinek egész sorát építi fel ma is a zsidó kérdésre. Másrészről a bolsevista Oroszország is külön zsidó köztársaság létesítésével próbálkozik és így igyekszik megoldást keresni a szociális szélsőségek országában állítólag nem létező zsidókérdésre.

De a zsidó szocializmus történetéből is (V. ö. *Dubnow: Weltgeschichte des jüdischen Volkes*, X. §. 38) számos

példa mutatja, hogy egyedül a szociális eszmék útján a zsidókérdés nem nyerhet megoldást.

Vegyük szemügyre a „Bund” példáját. Ismeretes, hogy a keleti, főképpen pedig az orosz zsidóság munkásmozgalmai „*Allgemeiner Jüdischer Arbeiter-Bund in Russland und Polen*” (röviden: „Bund”) néven önálló zsidó szociálista párt alakulásához vezettek.

A szociálista eszme propagálói mindent elkövettek, hogy a zsidó munkásságba belevéssék az osztályharc tudatát. Mégsem térhetek ki a speciálisan zsidó szociálista szervezet megalkotása elől, jórészt azért, mert a zsidó munkásság a vele szemben alkalmazott kivételes intézkedések folytán keresztény munkástársaival szemben is alsóbbrendű helyzetbe került. A leghihetőbb marxistáknak is be kell látniuk tehát, hogy az általános szociálista párttól nem várhatják a speciális zsidó sérelmek orvoslását, mert annak nem zsidó tagjai teljesen érzéketlenek a zsidó munkások különleges helyzetével szemben, zsidó tagjai pedig — még ha meg is értenék a zsidó és nem zsidó munkás helyzete közötti különbséget — azt nemcsak, hogy nem orvoslják, hanem mindenáron elpalástolni igyekeznek. Hiszen a speciális zsidó sérelmek létezésének elismerése a zsidó pártvezéreknek a szociálista pártban való szerepét másodrangúvá és így helyzetüket tarthatatlanná tenné. De a realitások elől nem lehetett kitérni és a zsidó „Bund”-nak meg kellett alakulnia.

A probléma ekkor új alakot öltött: ki lehet-e küszöbölni a zsidó szociálista pártból a zsidó nemzeti gondolatot?

Ez a kérdés jó ideig szenvedélyes viták tárgya volt. A mozgalom első éveiben megpróbálták a bundisták arra szorítkozni, hogy a zsidó szociálista párt ismerje el a zsidó (jiddis) népnyelvet, mint a propaganda nélkülözhetetlen eszközét. De a zsidó munkástömegek nyomása folytán nem lehetett ennél a szűkkeblű programnál megállni. Hiábavaló volt a „Bund” vezetőinek a marxista elvekhez való merev ragaszkodása, a zsidó szociálista párt programjába mind több és több nemzeti elem került bele. Már 1901-ben a Bialystokban tartott konferencia határozatilag kimondja, hogy „a konferencia azon a véleményen van, hogy a nemzetiség fogalma a zsidó népre is alkalmazandó.” Csupán attól óv, hogy a nemzeti érzés sovinizmussá ne fajuljon, mert ez az osztályöntudatot veszélyeztetné.

Sajnos, a „Bund” nem maradt hű programjához.

ugy, hogy mai szervezetei (főként a bukovinaiak) nemcsak hogy teljesen eltávolodtak a zsidóságtól, hanem egyenesen zsidóellenesek lettek. Ennek oka azonban nem a nemzeti gondolatot elfogadó határozatokban, hanem az újabban a „Bund“ élére került vezetők teljes zsidótlan-ságában keresendő.

Említésre méltó *Chaim Shitlowsky*, a jiddis nyelven író zsidó szociálista publicista, — az ugynevezett seimisták (zsidó önkormányzatot és ennek gyakorlása végett önálló „sejm“-et, vagyis törvényhozó testületet követelők) teoretikusa — „*Ein Jude an die Juden*“ című brosurája (London, 1892.), melyben arról igyekszik meggyőzni munkástársait, hogy a zsidó nemzet nem phantom. „A zsidók — ugymond — Oroszországban nem az orosz nép négy százalékát, hanem a saját népük száz százalékát teszik“.

De álljon itt igazolásul a cionista szociálisták álláspontja, amely a munkásmozgalomban eltöltött hosszú évtizedek küzdelmes tapasztalatainak az eredménye.

Nachman Syrkin és *Jakob Lestschinski*, a cionista-szociálista elmélet képviselői, eként indokolják a cionista-szociálista párt megalakításának szükségességét:

„A zsidó munkástömegeknek nincs megadva a lehetőség, hogy proletárizálódjanak. Nem vehetnek részt a kívánt mértékben a gyáripárban és így nincs is módjukban a marxi elveknek megfelelő osztályharcot megvívni. Ezért szükséges kiküzdeni a zsidó nép számára egy autonóm földterületet azzal a céllal, hogy ott a valódi szociálizmust győzelemre segíthesse“.

Nyilvánvaló mindezekből, hogy a zsidókérdés a legmodernebb világszemlélet alapján berendezkedő társadalom keretében is megoldatlan marad. Annak megoldása valami mást, többet igényel, olyasmit, amit tisztán tudományos vagy tisztán társadalmi fogalmakkal operáló teóriák nem nyújthatnak.

Ennek a többletnek a vállalása és nyújtása úgy a zsidóság, mint az általános emberiség javára, a cionizmus feladata.

III.

Foglalkozunk tehát — kérdésünk szempontjából — magával a cionizmussal.

A cionizmus nem jelenti csupán egy meghatározott célokat követő szervezet nevét, hanem egyben a zsidókérdés egész új felfogását is: új ideológiát, amely a zsidók és zsidóság lényegét az utóbbi évtizedek elméleteitől sok tekintetben eltérő nézőpontból világítja meg.

Körülbelül az a jelentősége a cionista ideológiának a zsidókérdés helyes beállítása szempontjából, mint a marxi teoriáknak a gazdasági problémákat illetően. Ötlet-szerűség helyett tudományos módszereket alkalmaz; a zsidó problémák tárgyalását kiszakítja a zavaros köznapi példálózás köréből és elvi magaslatra emeli.

A cionizmus történelmi tapasztalatokra és a népi adottságokra támaszkodva — magában a zsidóságban és nem a zsidóságon kívül, a zsidósághoz való visszatérésben és nem az attól való eltávolodásban keresi és találja meg a zsidókérdés megoldását.

A cionista ideológia eloszlatta a tévhitek egész sorozatát, amelyet asszimilációs teoriák tudatosan vagy öntudatlanul terjesztettek a zsidóság felől. Magának az asszimilációnak a lényegét és kihatásait is legelőször a cionizmus fedte fel a maga igaz valóságában.

Semmi sem hatott annyira zavarólag a zsidóság lényegének tisztánlátására, mint azok az asszimiláció részéről kolportált elméletek, amelyeknek tulajdonképeni célja nem volt egyéb, mint a zsidóság lényegének elkendőzése azzal a beállítással, hogy a zsidóság egyszerű vallási közösség, amely más népektől csak Isten dicsőítésének módjában különbözik. Minden más tekintetben a környezetbe való beolvadás lett az asszimilációs politika jel-szava. Ugy képzelték, hogy ha a zsidóság mindenben úgy tesz, mintha azonos volna a környezetével, mások sem tesznek majd különbséget zsidó és nem zsidó között és ok sem lesz az antiszemitizmusra.

Ennek a felfogásnak folyományaként az emancipációt követő első évtizedekben a zsidóság egy része mindinkább eltávolodik népétől, feladja a népi öntudatot és az egyéni érvényesülés és életlehetőség biztosítására helyezi a súlyt. Az asszimiláció szükségét hirdetők nem törődtek azzal, hogy az anyagi lét biztosítása gyakran az emberi méltóságot mélyen megalázó erkölcsi áldozatot, a zsidóság megtagadását követeli. Nem törődtek vele, jóllehet nap-nap után észlelték, hogy ez a magatartás nem szerez becsületet az egyénnek, de annál több lenézést a zsidóságnak, mint mindig összetartozó egységként megítélt összeségnek.

Joggal jajdult fel Leo Pinsker 1882-ben kiadott „Autoemanzipation“ című művében, eként rajzolva meg a képet, amelyet az akkori zsidóság világszerte mutatott:

— „Nem számítunk nemzetnek a többi népek sorában és nincs szavunk a népek tanácsában, még oly dolgokban sem, amelyek minket magunkat érdekelnek. A mi hazánk — az idegenben van, a mi egységünk — a szétszóródottság, a mi szolidaritásunk — az általános ellenségeskedés, a mi fegyverünk — a meghunyászkodás, a mi védekezésünk — a futás, a mi eredetiségünk — az alkalmazkodás, a mi jövőnk — a legközelebbi nap. Milyen siralmas szerep ez annak a népnek a számára, amely egykor az ő Makkabeusával büszkélkedett!“

Ámde a világosan látók száma elenyészően csekély volt és az asszimilációs teoria, mint minden könyelmes vagy tetszetős balhit, mind szélesebb körben terjedt el. Lassanként hozzászoktatták az embereket ahhoz, hogy a zsidóság problémáit nem a maguk tárgyilagos valóságában, hanem eszerint a hamis elmélet szerint ítélik meg. A zsidóság körében is már-már dogmává lett, hogy minden a zsidósággal összefüggő kérdést elsősorban abból a szempontból kell megítélni, hogy minő hatással lesz a környezetre? Nem fog-e tulságosan kiütkezni a zsidó és nem zsidó közötti különbség? Mit szól majd hozzá a közvélemény, de legfőképp hogyan ítélik meg a kérdést az antiszemiták? Észre sem vették, hogy ilyenformán minden zsidó megnyilatkozás az antiszemita közvélemény cenzurája alá kerül, úgy, hogy végeredményben a legtöbb zsidó megmozdulás nem tükröztette vissza többé a zsidóság igazi felfogását és problémáinak lényegét, hanem mindebből csak azt, ami a rendszerint antiszemitától befolyásolt közvéleménynek is tetszett.

De hiábavalónak bizonyult minden asszimilációs alkalmazkodás. Az antiszemiták nem kevésbé gyűlölték a vallási alapon álló zsidóságot. Az ellenük alkalmazott rendszabályok semmivel sem voltak enyhébbek. A zsidóüldözések tovább folytak. Nyilvánvalóvá vált tehát, hogy a zsidóság ellenségei nem érik be a „tisztán vallási közösség“ ártatlansági bizonyítványával. A hatás éppen az ellenkező volt: a környezethez alkalmazkodó zsidóság versenye úgy társadalmi, mint gazdasági, kulturális és más tekintetben is csak mélyítette az ellentétet a zsidóság és a befogadó népek között.

Ebből a zsákuccából a cionizmus menette ki a zsidóságot. A cionizmus az élet realitásait állította szembe az

asszimilációs elméletek nyomán keletkezett hiu ábrándozással. Tudományos és gyakorlati módszerekkel kétségtelenül igazolta, hogy az évszázados harc megszüntetésének egyedül hatékony eszköze *a magunk valóságának leplezetlen feltárása és öntudatos vállalása.*

Az asszimilációs betegség diagnózisát *Max Nordau* az 1897-ben Baselben tartott első cionista kongresszuson eként állapítja meg:

A zsidóság testi és szellemi tespedésben sinylődő szervezet. Mindenütt van zsidó nyomor, amelyben egyetlen más nép sem szenved. A keleti zsidóságnál ez a nyomor az egzisztenciáért folyó nehéz küzdelemben jut kifejezésre, amelyet a politikai elnyomás és polgári jogfosztottság súlyosbit. Nyugateurópában, ahol az emancipáció a zsidóság egzisztenciális küzdelmét megkönnyítette, morális szenvedéseket kell a zsidóságnak átélnie.

Jóllehet itt készségesen asszimilálódtak a környezet-hez: *mindenütt idegeneknek tekintik őket.* A környező népeknél sehol sem talált visszhangra az asszimilálódni akaró zsidóság e törekvése és a zsidó energiák nagy része abban őrlődött fel, hogy a zsidó elpalástolja saját lényegét, mert állandóan élt benne az aggodalom, hogy valahol, valamiben ki fog ütközni belőle a zsidó. Ezek az új marannusok — amint őket *Nordau* nevezi — jobban szenvedtek, mint a régi Spanyolország marannusai, akiknek legalább az a vigaszuk volt, hogy bensejükben hűségesek maradtak a zsidósághoz.

Einstein Albert, a világhírű zsidó természettudós, tragikusnak mondja a zsidóság helyzetét és keresve a tragédia okait, a következőket állapítja meg a Jewish Agency 1929 augusztusában, Zürichben tartott alakuló ülésén mondott beszédében:

„Én — ugymond — a modern zsidó tragikumát abban látom, hogy bár *egy* nemzetet alkot, ez a nemzet elemeire bomlott fel. A zsidó egyed izolálva van és érzi az egyedülvalóság nyomorát. Ez vezetett a zsidóság tragikus helyzetéhez. De hogyan találjuk meg a kivezető utat anélkül, hogy a zsidó nép számára saját nemzeti otthont ne teremtsünk?”

Egyszerű igazságok ezek és mégis mily nehezen értjük meg mi, zsidók. Az évezredes számkivetettség tengernyi szenvedése legnemesebb morális értékeinket támadta meg. Izoláltságunkban elgyengültünk, felőröltük erőinket. És mi, akik míg önálló nép voltunk, az egész világ haladásának irányát elhatározó vallási és erkölcsi értékekkel

ajándékoztuk meg a többi népeket, tehetetlenül néztük végig azt a dekadenciát, amely az elemeire bomlott nép alkotó erejét hosszú időn keresztül megbénította. A világ népeinek betegei lettünk, akiket megpróbáltak gyógyítani, hol a mindenestől való kiirtás gyökeres eszközeivel, hol a humanitás módszereivel, — de hiába. Nem vezethetett eredményre semmi efajta kísérlet és nem hozhatja meg a gyógyulást a szociális fejlődés sem, mert ami betegségünk nem tisztán szociális jellegű: *a mi betegségünk oka népünk tragikus helyzetében rejlik.*

Herzl Tivadar, a politikai cionizmus megalapítója mutatott rá a legvilágosabban, hogy a gyógyulás egyetlen útja az, ha a zsidó nép már szétesett és halódó atomjait a palesztinai zsidó nemzeti otthon révén egy új élő közösségbe fogjuk össze. A népi ujjászületés regeneráló erejével felfrissíti az elsatnyult elemeket, új alkotásokra teszi képessé és az így ujjászületett zsidóság, mint önálló alkotó tényező újból neki megfelelő szerephez jut az emberiség boldogulásáért és jövőjéért folyó gigantikus küzdelemben.

Ez a gondolat vezérelte a Baselben összeült első cionista kongresszust, amidőn felállította a követelést, hogy a világon szétszórt, anyagilag és erkölcsileg egyaránt szükségét szenvedő zsidóságnak Palesztinában nemzetközi jogilag biztosított nemzeti otthon létesíttessék.

A cionista program rendszeres palesztinai telepítést kíván zsidó földművesekkel, kézművesekkel és iparosokkal. Utmutatás ez a zsidónép átrétegzésére, a közvetítő elemeknek termelő erőkké tételére, amely folyamatnak egyik legfontosabb mozzanata egészséges zsidó földműves osztály kialakulása kell legyen. A cél: röghöz kötni a vándorlásban kifáradt és improduktívvá vált népet, melynek legfőbb erőforrása az ősidőkben is a föld és annak terméke volt.

A szervezetlenségében „vogelfrei“ zsidóság egységbe foglalását célozza az a bászeli határozat, amely a zsidóság megszervezését veszi programba helyi és általános intézmények útján.

Az asszimilációs politika káros következményeit a zsidó öntudat és a népi öntudat erősítése útján akarja a cionista ideológia elhárítani. Ennek legfőbb eszköze a zsidó nevelés és az ősi héber nyelvhez való visszatérés.

Összefoglalva: a cionizmus Palesztinában nemzeti otthont akar teremteni a zsidó népnek; otthont a zsidó nevelés, iskolarendszer és irodalom számára; kulturális

centrumot, amely minden zsidónak az ideáлизmus szüntelen kutforrása legyen; országot, amelyben a szellemileg és fizikailag újból egészségessé tett zsidóság saját felfogása szerint rendezheti be életét és valósíthatja meg ideáljait.

*

Isaac Breuer „Judenproblem“ című tanulmányában találóan mutat rá arra, hogy a cionista ideológia a maga tudományos álláspontjának és gyakorlati munkájának alapjául a zsidóság történeti egységét állította oda. Ez az egység nem emberek mesterséges alkotása, hanem az idők, viszonyok, a sorsközösség fokozatos fejleményeként előálló történelmi produktum, amelyet ennelfogva egyének akarata vagy kívánsága meg nem változtathat.

Szerencsés körülmények között ez az egység állami szervezetben ölt testet, kevésbé szerencsés körülmények között azonban, mint aminő például a zsidó népnek is osztályrészül jutott, az állami alakulat összedől. Ez azonban nem jelenti mindig a népi egység eltűnését is.

A természetes történelmi alakulás a nemzet, mert ilyet mesterségesen létrehozni nem lehet, ellenben az állam lehet különböző nemzetek foglalata is, melyet mesterséges módon, hatalmi eszközökkel vagy a közös érdekek egymásrautaltsága folytán is létre lehet hozni.

Hogyan volna másként lehetséges, hogy ma is élnek emberek milliói, akikben világosan él az öntudat, hogy az őszsidók utódai, az őszsidóké, akiknek államát Titus 70-ben feldulta? Mit jelentsen ez emberek egysége, akiket semmiféle állami vagy más jogi kényszer alapján fennálló szervezet nem tart össze többé, akiket mindenütt idegeneknek tekintenek, akiket mindenütt gyűlölnék, akiknek egyéni hibáit mindig az összességen boszulják meg?

A cionista ideológia erre a kérdésre ekként válaszol:

A zsidóság egysége nemzeti egység, a bennük élő öntudat nemzeti öntudat, egymáshoz való ragaszkodásuk nemzeti érzésből táplálkozik és az ellenük törő gyűlölködés a zsidó nemzetséget éri: ime, a zsidók ma épp úgy, mint régen nemzetet alkotnak.

Távol áll a cionizmustól az álmodozás, hogy mesterségesen nemzetet faragjon egy tömegből, amely már nem nemzet. A cionizmus csupán megállapít és tudományos módszerekkel bizonyít egy tényt, amikor a zsidóságot nemzetnek minősíti. A zsidóság sohasem szűnt meg nem-

zet lenni, mint ilyen élte túl nemzeti államának pusztulását és mint ilyen tartotta fenn magát a mai napig.

Gyakran halljuk az ellenvetést: a zsidók nemcsak államukat veszítették el, hanem országukat is és szétszóródtak a világ minden tájékára. Már pedig állam föld nélkül és nemzet állam nélkül el nem képzelhető.

Ámde ne felejtjük el a tételt, amelyet a cionizmus helyesen felállított, hogy *a zsidóság mai állapotában nem állami, nem szervezeti, hanem csupán történelmi egység*. Ez az egység pedig nem köthető államjogi vagy más sablonokhoz. A történelmi egység tagadhatatlanul létezik és fennmaradt ezer szenvedés dacára, időre és területre való tekintet nélkül. A cionista ideológia tudományos értéke éppen abban áll, hogy megszüntette a zsidóságra nézve azt a fogalomzavart, amely a faji és vallási közösség előtérbe toléása folytán keletkezett és a zsidó egység lényegét történelmi alapra vezette vissza. Fajbéli egység, vallási közösség egyik oldala csupán a zsidó lényegnek, de nem az egész, mely csak a történelmi alapra helyezett nemzeti egység fogalmával kiegészítve állhat elő.

Igaz, páratlanul áll a történelemben, hogy egy nemzet ennyi idővel túlélje állami létének és országának elpusztulását. De mégis ez a valóság. Országról-országra vándorolt, kemény küzdelemben állott mindenkor a befogadó népekkel, de szívében minden gátlás ellenére is zsidó maradt és ~~lelkében folyton vágyódott~~ az elvesztett föld és haza után. A szétszóródottság időszakai sokkal hosszabb, mint amennyi az önálló állami lét ideje volt, de kétségtelen, hogy az önálló nemzeti lét rövid ideje oly hatalmas összetartó erőt váltott ki belőle, amely eltörhetetlen kapcsolatot teremtett a szomorú vándorlás szakában is.

Minden hűség mellett, melyet a zsidók a diaszpórában a vendéglátó népekkel szemben teljes lojalitással tanúsítottak, sohasem szűnt meg a zsidó nép ama törekvése, hogy régi hazájába visszatérhessen. Számtalan közismert történelmi példa bizonyítja ezt. És a zsidó történelem a szétszóródás óta is íródik és nemcsak mint egy fajnak vagy vallásnak a története, hanem mint egy emberfaj törzse, amely létezik, él és az adott lehetőséghez képest ma is alkot.

Természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az évszázados vándorlások a zsidóság népi jellegén és az egyéneken is mély nyomokat hagytak. A zsidóság bizonyos foglalkozási ágakból történt kizárása folytán egyoldaluvá vált, sok helyt a környezet tulajdonságait

öltötte magára és alkotó erejében is visszaesés állott be. Mindezek azonban csak kísérő jelenségei egy beteges helyzetnek; okozatok, amelyek az ok megszüntetésével önmaguktól fognak megszűnni és a szunnyadó zsidó erők újból teljes alkotó készségükben támadnak fel.

Éppen ez a feladat, amelyet a cionizmus vállalt: meggyógyítani a megbetegedett zsidó testet és lelket egyaránt. S hogy feladatát megoldhassa, *a történelmi földön alkotó valósággá kell tegye a zsidóság történeti egységét.* Módot kell adjon a zsidó egyednek, hogy helyreállítsa saját lelki egységét, mert csak így bontakozhatnak ki egyéni és népi tulajdonságai teljes egészükben. Elhessen a zsidó saját földjén, járhasson a saját iskoláiba, beszélhessen a maga nyelvén, alkothasson önálló értékeket a művészet, az irodalom és sajtó terén és így az önmaga tökéletesítése mellett járuljon hozzá ismét a maga őseréjével az emberi civilizáció nagy épületének megalkotásához.

IV.

Láttuk, hogy a cionizmus nem veti el a nemzeti gondolatot. Ellenkezőleg, egyik alaptétele a zsidóság nemzeti ujjaszületése.

Vizsgálunk kell tehát a kérdést hogy ennek folytán nem kerül-e ellentétbe a cionizmus az általános emberivel?

Joggal mondható, hogy az általános emberi — amelynek előmozdítását kívánják szolgálni a modern eszmeáramlatok — nem lehet többféle és nem különbözhet nemzetek szerint.

Való igaz, de nem kevésbé igaz az is, hogy az utak, amelyek az általános emberi megvalósításához, a minél több ember minél nagyobb jólétének és boldogságának megteremtéséhez vezetnek, egyének és nemzetek szerint különbözők.

A modern világszemlélet legfontosabb tétele: szolgálni és előmozdítani az általános emberi jót. E legfőbb posztulatum is csak úgy valósítható meg azonban, ha ezt *mindenki a maga módján teszi.* Ha ketten csinálják ugyanazt, az mégsem ugyanaz. Mindenkinek az akarását, elhatározását és cselekvését saját egyéniségén kívül más tényező is determinálja. Valami, ami mesterségesen meg

nem teremthető, de meg sem szüntethető; valami ami a tudat alatt is sajátja: és ez az ő történelmi beállítottsága mindennel, ami ezzel együttjár és ami együttvéve a „nemzetiség“ lényegét adja.

De emellett nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a legelemibb tapasztalati tényt, hogy különböző körülmények között mások a fejlődési lehetőségek és az elérhető eredmények is. Másként fejlődik a növény a homályban, másként a téli üvegházban és másként a napfényben. Más az állat élete a neki szabadságot jelentő vadonban és más, amikor fogságban színlődik. Ez alól az ember sem tesz kivételt. Szabad környezetben, amikor minden tulajdonsága gátlás nélkül kifejlődhet és képességeinek kibontakozása elé nem tolnak mesterséges tilalomfák, önmagát nyújthatja és fejlesztheti mindenki. *És ez az, amire az egyénnek, nemzetnek és az emberiségnek magának is szüksége van, hogy a természetes fejlődés útján meg ne álljon.*

Elképzelhető-e, hogy e szinte kivétel nélkül álló természeti törvény alól egyedül a zsidóság tenne kivételt?

Magának a zsidóságnak a története is kétségtelen tényekkel szolgál annak igazolására, hogy a zsidóság teremtő ereje összehasonlíthatatlanul nagyobb és eredetibb volt, amíg mint önálló nemzet saját országában, saját földjén szabadságban élt. Elegendő rámutatni a bibliára, amely költői szépségekben, emberbaráti és szociális tartalomban is messze felülszárnyalja mindazt, amit a zsidó művészek és tudósok szétszórtságukban alkottak.

Ez a cionista nacionalizmusnak legfőbb értelme: *szabadság és lehetőség a magunk módján való alkotásra.*

Mint Max Brod (*Im Kampf um das Judentum*) mondja: A cionizmus nem teremt új nacionalizmust, nem is kíván eltévelyedni a nacionalizmus sovíniszta tulhajtásaiban; a cionizmus a nacionalizmusnak alapjában véve új modern értelmet és tartalmat ad.

A minden más értéket felperzselő nacionalizmus tulzásaiban korszakában a cionizmus ez ideális törekvése nemcsak a zsidóság ujjászületését fogja eredményezni, de új utakat mutat más népek kárhozatos ösvényekre tévedt nacionalizmusának is.

A cionizmus nemcsak, hogy ellentétben nem áll tehát az általános emberivel, hanem annak sikjában mozogva, a szó nemes értelmében vett emberi szabadság előharcosa.

*

Ámde felmerül a kérdés: ezt a szabadságot, amelyet a cionista ideológia a jogi szabadságon felül álló lelki szabadságként fog fel, nem lehet-e egyszerűbben és tökéletesebben megvalósítani másként, mint a cionizmus útján? Nem egyszerűbb és tökéletesebb-e a kozmopolitizmus, a mindenki számára teljes egyenlőséget hirdető szocializmus követelményeinek megvalósítása útján törekedni e természetes cél felé?

Mi szükség van arra, hogy a cionizmus révén még egy nacionalista ideológia keletkezzék?

A kérdés nem helyesen van feltéve és voltaképpen két egymással párhuzamosan haladó fogalom összecseréléséből származik.

Előadásom bevezető részében kimutattam, hogy a szociálizmus a zsidókérdést likvidálni nem képes.

De vajjon helyettesítheti-e a szocializmus a cionizmust?

Hogy erre a kérdésre helyes feleletet adhassunk, röviden vizsgálat tárgyává kell tennünk a szociálizmus és nacionalizmus egymáshoz való viszonyát általában és a szociálizmusnak a cionizmushoz való viszonyát különösen.

A szociális haladással szemben a legtöbb megértést tanúsító nagy nyugati országok és főként Anglia példája mutatja, hogy a szociálizmus lényege nem ellentétes a modern értelemben vett és hátsó gondolatoktól mentes nacionalizmussal. Digitized by Google / Central University Library Cluj

Nacionalizmus és szocializmus: a kettőnek egymásra való hatása nyilvánvaló, anélkül azonban, hogy egymást teljesen paralizálnák.

A francia szociálizmus nem fotografiája a német szocializmusnak, noha a társadalmi berendezkedés tekintetében célkitűzéseik azonosak. *Az utakat, amelyeken ehhez a végső célhoz elérni akarnak, mindenik a maga módján akarja — és másképp nem is tudja — megtenni.*

A német szociálistát a maga társadalmi harcában épügy determinálja a maga németisége, mint a franciát az ő francia nemzetisége. Senki sem állíthatja azonban, hogy ezért a német vagy francia munkásvezér nem jó szocialista.

Ezek szerint tehát két sok tekintetben különböző természetű, tartalmu és jelentőségű fogalmat helyettesítenénk be egymással, ha azt mondanók: vessük el a német nemzetiséget és fogadjuk el helyette a szociálista társadalmi hitvallást.

Ugyanigy nem mondhatjuk tehát: nincs szükség a

cionizmusra, mert a szocializmus megoldja vagy tárgyalanná teszi mindazokat a problémákat, amelyek megoldására a cionizmus vállalkozott.

Aki az ellenkező tételt vitatja, tulajdonképpen azt állítja, hogy a szociális szabadság kizárja a nemzeti szabadságot. Ez a tétel azonban teljesen hamis. Épp az ellenkezője igaz: a szociális szabadság is csak akkor lehet teljes, ha a nemzeti szabadság is maradék nélkül megvalósult.

Max Brod már idézett tanulmányában részletesen foglalkozik ezzel a kérdéssel és a következőkre hívja fel figyelmünket: Még ha kívánatos volna is — írja — akkor sem lesz soha megvalósítható az, hogy a cseh, spanyol, olasz és német muzsika véglegesen eltűnjék egy absztrakt általános zene kedvéért.

De vajjon kívánatos-e ez? Éppugy, mint ahogy az egyes nyelvek sem fognak soha eltűnni azért, mert keletkezett vagy keletkezőben van egy világnyelv, a volapük.

Minden szépségétől megfosztaná az életet, ha a természet ezer színes változatát egyhangu egységtípusok váltanák fel. Van-e valaki, aki ezt az általános emberi fejlődés szempontjából kívánatosnak, szükségesnek tartatná?

És ami áll a művészet terén, ugyanaz igazság a politikai, szociális és szellemi alkotásokra vonatkozólag is.

És ami igaz más népekre vonatkozólag, igaz a zsidóságra nézve is. Sőt! A zsidóság példája meggyőző érv az általános tétel igazolására. Mert, íme, mi volt az eredménye annak, hogy az asszimiláció útján a sajátos zsidóságot elpalástolni igyekeztek? Az emberi kultúra egy szép színnel, egy nemes változattal lett szegényebb amiatt, hogy a környezethez való alkalmazkodás folytán a legtöbb zsidó alkotó erő tétlenségre volt ítélve. Parazita módon kellett dolgozni: az anyag, amely a zsidó művész, politikus vagy szociológus alkotó keze közé került, idegen volt neki és töredék abból, ami csupán mások számára jelentette a teljességet.

Vissza kell tehát adni az ősi zsidó teremtmő erőt önmagának.

Ezért kell oly zsidó közösséget teremteni, amelynek keretében a zsidók politikai, szociális és kulturális ideáljait saját testükön, saját valóságukban és ami talán még fontosabb, abban a tudatban valósíthatnak meg, hogy alkotásaik minden dicsősége az övék lesz, de hibáik és tévedéseik minden következménye is őket magukat sújtja.

Csak is egy zsidó közösségben, ahol a nép minden rétege, paraszttól kezdve a legfelsőbb intellektuelig, részese és hordozója a zsidó sajátosságoknak, alkothat a zsidóság oly politikai intézményeket, amelyek a bibliai szellem jegyében kiküszöbölnék minden imperialista törekvést; csak ily közösségben teremtheti meg gazdasági berendezkedését a szociális igazságosságnak abban a sajátos színében, amelyet a prófétáktól örökölt szociális érzéke ad és kulturális képességei is csak itt bontakozhatnak ki a maguk teljességében.

*

Már az eddigiekből is levonhatjuk azt a konkluziót, hogy ha a szocializmus — amint kimutattuk — nem küszöbölheti ki teljesen a nacionalizmust, még kevésbé töltheti be a cionizmusnak azt a hivatását, amely a zsidóságnak a maga erejével és a maga módján való alkotás szabadságát kívánja biztosítani.

Ha a szociálizmus szerepét vindikál magának a zsidókérdés megoldásában, ez csak abban állhat, hogy *átámassza és tőle telhetőleg előmozdítsa a cionizmus szabadságmozgalmát.*

A II. internacionálé számos vezetőegyenisége, köztük Vandervelde Emil, a belga szocialista vezér és író, így fogja fel a szociálizmus szerepét a cionizmussal szemben és a cionizmus teljesítményeire hivatkozva, meleg pártfogásban részesíti a cionista mozgalmat.

Csak a tájékozatlanok gondolhatnak tehát arra, hogy a szociálizmus pótolhatja és feleslegessé teheti a cionizmust.

*

De szemléltessük tételünk igazságát néhány, a gyakorlati cionizmus és főként a palesztinai építő munka köréből vett példával is.

Max Brod többször idézett tanulmányában Franz Oppenheimer, berlini professzor példájára hivatkozik. E kiváló zsidó nemzetgazdász szövetkezeti teóriája sehol oly hatékonyan megvalósítható nem lett volna, mint Merchavjában, zsidó földművesek e palesztinai településén, ahol ez a szövetkezeti rendszer valóban be is vált. Merchavjában szép reményteljes zsidó élet fakadt, de egyben mindaz, amit ott a zsidó közgazdász tapasztal, termékeny magva lehet az általános emberi fejlődésnek is.

Hány zsidó zseniális terve hiusult meg csak azért, mert nem megfelelő helyen alkalmaztatott!

Nagyon valószínű, hogy az Oppenheimer-féle telepítési rendszer más népek számára is alkalmazható, ha azt a viszonyoknak megfelelően aként módosítják, hogy az más népek pszichéjének megfelelő legyen. De ime, zsidó talajon, zsidó parasztokkal kellett próbálkozzék a zsidó nemzetgazdász, hogy nemcsak saját népének, hanem az egész emberiségnek is értékeset tudjon alkotni.

Modern gondolkodók Palesztina ujjaépítési tervét a jelenkor egyik legfontosabb és legérdekesebb, bizonyos szempontokból egyenesen korszakalkotó kísérletének minősítik.

Valóban! A mai időkben, amikor a történelmi materializmus eszméinek előretörése folytán, — a legtöbbször azonban azok elferdített beállítása következtében — az ideáлизmus ugyszólván kiveszőben van a lelkekből, felette érdekes minden gondolkodó számára az a próbálkozás, amely milliók anyagi áldozatait és sok ezer uttörő (chaluc) önfeláldozását kívánja egy ideális cél megvalósítása érdekében.

A materiálista elemektől mentes történelmi kapcsolatoknak az emberiség haladására és fejlődésére való kihatását semmi sem bizonyíthatja jobban, mint az, hogy az őshazájától évszázadok óta elszakadt zsidóság, amelynek Palesztinával való minden materiális kapcsolata rég megszűnt, tisztán az ősi röghöz fűződő történelmi kapcsolatok erejénél fogva ide újra visszatér. Tisztán materiális szempontból Uganda bizonyára kedvezőbb telepítési lehetőségeket nyújtott volna az önálló állami létre törekvő zsidóknak, a zsidó közvélemény mégis elementáris erővel utasította vissza a tervet, amely a zsidó otthont Ugandában javasolta felépíteni és inkább vállalta a mérhetetlen áldozatokat, amelyekkel a gazdaságilag sokkal kevésbé alkalmas Palesztinának nemzeti otthonként való ujjaépítése jár.

Ezenkívül a palesztinai munka minden időkre példája marad annak, hogy évszázadok óta terméketlenné vált területeket miként lehet rendszeres munkával újból produktívvá tenni és ez által egy gazdasági szempontból már egyáltalán nem számottevő országot a világ gazdaság jelentős tényezőjévé változtatni. Mocsaras vidékek, amelyek eddig a betegségek melegágyai voltak, kopár sziklák és homoksivatagok újból termő területekké változtak át a zsidó telepesek munkája folytán.

És a legfőbb hajtó erő, amely ezeket az alkotásokat lehetővé tette, a kitelepülő zsidó uttörők ideáлизmusa.

tehát olyan tényező, amelynek az emberi haladás tekintetében való jelentőségét az újabb eszmeáramlatok mind jobban lekicsinyelték. A már-már általánosan elfogadott profit-elmélet, amely nemcsak a tőke és munka viszonyának legfőbb bázisaként, hanem az emberi cselekvések ugyyszólván kizárólagos rugójaként állítatott be, az egész emberiség fejlődése szempontjából jelentős csorbát szenved annak a teljesítménynek világánál, amelyet a Palesztinát ujjaépítő munka vetített az emberiség figyelő szeméi elé.

De nagy jelentősége van a Palesztina-ujjaépítő munkának más szociális vonatkozásokban is.

A palesztinai munkás teremtő erőként működik közre ebben a nagy műben. Ez a magyarázata annak, hogy a palesztinai zsidó munkás felülemelkedett azon a felfogáson, amely a munkást az üzem tartozékának tekinti, gépalkatrésznek, amely a termelésben a részletmunkálatok végrehajtó szerepét viszi. *A palesztinai munkás maga az iniciáló és alkotó erő, amely az osztályharc vállalása mellett is tudatában van annak, hogy a munkás-ideálok felé való törekvésében nem szabad túlzásokba esnie.* Tisztában van a palesztinai munkás azzal, hogy az osztályharc energiaveszteséggel jár, elvonja az erőt a teremtő munkától és mert az ujjaépítésben mint alkotó tényező maga is érdekelve van, bölcs mérséklettel egyeztetni össze osztályérdekeit az épülő Palesztina érdekeivel.

Ez teszi lehetővé, hogy Palesztinában a szövetkezeti eszme napról-napra hódít és a termelés legfőbb bázisává fejlődik anélkül, hogy a magántőke vállalkozási kedvét megbénítaná és annak az országban való elhelyezkedését lehetetlenné tenné. Szövetkezeti alapon való közös gazdálkodás és az egyéni tulajdonra alapított magángazdálkodás békésen férnek meg egymás mellett Palesztinában, ahol teljesen szabad fejlődési lehetősége van az egyéni gazdálkodás rendszerére felépített kolóniáknak (mosava, mosav ovdim) éppugy, mint a közös termelésben és gazdálkodásra alapított telepeknek is (kvuca, gdud).

A gazdasági és szociális béke mintaképe az, amit a zsidó teremtő energia e földön alkotott.

A palesztinai szociális és gazdasági viszonyok egyik legalaposabb ismerője, Arthur Ruppín, eként jellemzi a palesztinai ujjaépítő munkának szociális szempontból vett általános jelentőségét:

„A kapitalista gazdálkodás európai formáit egy hosszú történelmi fejlődés határozza meg. Nekünk

Palesztinában megvan az az előnyünk, hogy ott nem találkozunk ilyen kijegecesedett formákkal. Nem kell létező valamit szétrombolnunk, hanem alulról felfelé, ugyyszólván mindenütt a puszt sziklára építhetjük a mi gazdaságunkat. Palesztinában már ma is látjuk a kezdetét az új szociális formák sokat ígérő fejlődésének. A zsidók által megszerzett föld nagy része a zsidó nemzeti alap (Keren Kajemet Löjiszrael birtokába ment át, amely azt mint a zsidó nép tulajdonát igazgatja és a magánspekuláció elől elvonja.“ (V. ö. a K. K. L. birtokpolitikájának alapelvét Rousseau tanával: „La terre n'appartient à personne, les fruits à tous“).

Palesztina az egyetlen ország, amelyben állami beavatkozás nélkül a zsidó ipari üzemek a nyolc órás munkanapot bevezették és a gyermekmunkát kizárták. A hitelszövetkezetek, a bevásárlási és értékesítési, az építkezési szövetkezetek, ugyszintén a közmunkák és a mezőgazdasági munkálatok megszervezésére létesített szövetkezesek száma oly nagy, hogy *Palesztinát ma a szövetkezetek országának nevezhetjük*. A munkások orvosi ellátása mitaszerűen van szervezve, jöllehet az állam ehhez semmiféle hozzájárulást nem ad“.

„Ha az ember elgondolja, hogy mindezek a teljesítmények egész rövid idő munkájának az eredményei, úgy jogos a reménység, hogy a zsidóság ama törekvése, hogy Palesztinában új szociális formákat teremtsen, a jövőben még értékes gyümölcsöket fog teremni“.

„Több mint kétezer évvel ezelőtt a zsidó próféták egy magas etikai ideált állítottak fel és ezzel világosan kijelölték az emberiség követendő útját. Keresve a szociális együttélés új formáit, a zsidók Palesztinában talán hozzájárulhatnak egy új szociális ethika megteremtéséhez, mely után az emberiség szomjuzik és így megmutathatják, hogy a próféták szelleme még ma is él bennük“.

Jellemző a Palesztinában szociális szempontból elért eredményekre az a nyilatkozat, amelyet Wedgwood ezredes az angliai munkáspárt egyik vezető egyénisége, palesztinai látogatása után a szövetkezeti alapon berendezkedett közös gazdaságokra vonatkozólag tett:

„Épp annyira érdekel — ugymond — a kvuca, mint a cionizmus általában. A kvucákban dolgozó chalucok a legnagyobb lelkesedést váltották ki belőlem. Lehetetlen kifejezésre juttatni elragadtatásomat, meglepetésemet és a lelkesedést, amelyet ezen telepítések láttára éreztem. Daganiahban éreztem valóban, hogy most élénkelhetném

a „nunc dimittis“-t.

*

Az a futólagos kép, amelyet a palesztinai alkotásokról Önök elé vetítettem, tényekkel igazolja, hogy a zsidó nép a rendelkezésére álló rövid idő alatt, a hiányos eszközök és a rendkívül nehéz viszonyok ellenére, már eddig is olyat alkotott, ami nemcsak a saját népe boldogulását, hanem egyben az egész emberiség fejlődését is szolgálja.

Ez az eredmény azonban csak úgy volt elérhető, hogy alkalom adatott zsidóknak arra, hogy a maguk erejével és a maguk módján alkossanak. A cionista ideológia nélkül — mely visszatéríti a zsidóságot önmagához, — ezek az alkotások sohasem jöttek volna létre vagy ha létesült volna is valami, az nem lehetett volna maradandó érték. Mert nem lehet tökéletes az az alkotás, amely nem önmagunkból, saját lelkünkől fakad és amelyet nem saját erőnkkel valósítottunk meg. Az ilyesmi lehet szép utánzat, talán még fejlesztheti is a modellt, de nem lesz önálló eredeti érték.

A zsidó nép, mely saját országában élve, a legnagyobb szerűbbet alkotta és kölcsönözte a civilizált világnak, hazájából való számkivetése óta kulturális, politikai és szociális téren mindenkor csak kölcsönökből élt, amelyek annál súlyosabban neheztedek reá lelkére, mert a cionizmus előtt alig lehetett reménye arra, hogy e terhes kölcsönöket valamikor is visszafizethesse.

A cionizmus visszahozta a zsidóságot alkotó erejét, mellyel újból eredetit, szépet fog teremteni, a zsidóság saját színeivel ékesítve ez új alkotásokat. És végre az évszázados adósok, a vándorlásra kényszerített zsidók, újból gazdagon, valódi értékekkel fizethetnek a népeknek, melyeknek vendégszeretete hosszú időn keresztül könyöradományokkal vagy legjobb esetben szellemi kölcsönökkel látta el.

Íme, így adjuk vissza a zsidó alkotó erőt önmagának a cionista ideológia megvalósítása által és így tesszük újból egész, öntudatos emberré azt, akit az idők és viszonyok mostohasága a maga valóságából kiforgatott.

V.

Az elmondottak félre nem érthető módon kijelölik a cionista ideológia helyét a modern világszemléletek között.

A cionizmus részt kér a zsidóság számára abból a munkából, amely az emberiségnek új, jobb és boldogabb jövőt akar biztosítani. Követeli azonban, hogy az ezen munkában való eredményes részvételnek előfeltételei a zsidóságra nézve is biztosítottassanak.

A zsidóság szempontjából tehát a cionizmusnak — minden más eszméáramlattal szemben — elsőbbsége van. A cionizmus megvalósítása a *príus*, mely nélkül a zsidóság *nem képes* harcba vinni alkotó erejének teljességét a saját maga boldogulásáért és az általános emberi jóért.

Adassék meg a zsidóságnak ugyanaz a lehetőség, mint más népeknek: hogy saját országában a maga módján fejleszthesse energiáját: szüntettessék meg a különbségtevés a zsidó és a nem zsidó polgár között; ne legyen a zsidó nép kisebbség a kisebbségek között és a zsidó proletár ne legyen páriája a proletáriátusnak, hanem egyenrangú és egyenlő feltételek mellett küzdő társa: ezek a természetes előfeltételei annak, hogy a zsidóság — mint egykor, önálló állami léte idején — a jövőben is előharcosa lehessen a konstruktív emberi haladásnak.

Az a páratlan teljesítmény, amelyet a zsidóság évszázados tétlenségre kárhoztatása után, az önálló alkotásra adott első alkalommal, Palesztina ujjaépítésével felmutat, bizonyítéka annak, hogy a zsidó alkotó erő még nem hamvadt el és az előfeltételek megteremtése esetén példát fog adni az egész világnak a kulturális és szociális alkotás terén is.

A cionista ideológia a zsidóság ujjaszületésének kiindulási pontjául egy konstruktív munkaprogrammot állít és ezen keresztül méltó helyet kíván biztosítani a világ zsidóságának az általános emberi boldogulásért folyó ideológiai harcban és gyakorlati munkában is.

És hogy az újból felszabadult zsidó energia sohasem fog rombolni, csak alkotni; hogy ez az új erőforrás sohasem fog energiákat koncentrálni mások elnyomására, hanem csakis a teljes szabadság és egyenlőség megvalósítására, arra biztosítékkal szolgál a minden zsidó generációba beidegződött isteni parancs: „*Ugyanazok legyenek a törvényeitek a saját magatok számára, mint a kőrötökben élő idegenek számára, mert idegenek voltatok ti is*

MICRAIMBAN!“ A teljes egyenlőség szózata ez az
ethikai és szociális parancs, akárcsak a Herzl Tivadar
ALT-NEULAND-ja, amely az ujjaépített Cionban a béke
palotáját álmondja meg ezzel a felirattal: „Nil humani a
me alienum puto“.

Ez a felfogás adja meg az igazi értelmét Herzl
Tivadar definíciójának, mely szerint a cionizmus vissza-
térés a zsidósághoz még Zsidóországba való visszatérés
előtt. A teljes egyenlőség, a szociális igazságosság, a
világbékére való törekvés, a munkára való jog elismerése
— tehát mindaz, ami a modern világszemléletek sark-
pontja — éppugy elválaszthatatlan kiegészítő része a
cionista ideológiának, amint kiszakíthatatlan lényege
magának a zsidóságnak is.

Térjünk vissza a zsidósághoz, hogy újból egész
emberekké legyünk. Ahhoz a zsidósághoz, amelynek alap-
törvénye a mózesi parancsolat szerint, hogy az idegen
egyenjogu legyen a bennszülöttel; hogy egy-egy kévét
minden módos ember hagyjon a learatott mezőn az ide-
genek, árvák és özvegyek számára; hogy a szűkölködő-
nek adni kell mindazt, amire szüksége van; hogy a pénz-
kölszönző ne szedjen kamatot; hogy a munkaadó ne
nyomja el a bér munkást és fizesse ki bérét még aznap,
amikor a munkát elvégezte; hogy ne rövidítse meg az
idegen és az árva jogát és ne vegye zálogba az özvegy
ruháját. Ahhoz a zsidósághoz, amely megajándékozta
minden idők proletárjait a legnagyobb szociális jótéte-
ménnyel, a szombati munkaszünettel, amelyet be kell
tartson nemcsak ő maga, hanem be kell tartasson szol-
gaival és állataival, ugyyszintén az idegennel is, aki hozzá-
vetődik.

Ez az igazi zsidó világszemlélet, amely, ha szabad
érvényesüléshez jut, az emberiségnek csak javára válhat.

Mi a Cionista szervezet

A cionizmus célja: közjogilag biztosított zsidó nemzeti otthont létesíteni Palesztinában.

A XII-ik karsbadi cionista kongresszus meghatározása szerint: „a Cionista Szervezet a zsidó nép akaratának hordozója. Mint ilyennek feladata, hogy a zsidó nép legmagasabb akaratának megvalósítására — Palesztinában zsidó nemzeti otthont építsen — az összes erőket egybefogja, alakítsa, kifejezze.

A politikai cionizmus atyja, Herzl Tivadar, aki a Cionista Szervezetet is megteremtette. Az ő eszméje már az 1896-i bázeli I-ső cionista kongresszuson megvalósult. A Cionista Szervezet felépítése céltudatos, a mozgalom feladataihoz, a zsidó népre ható politikai gondolatok formáihoz alkalmazkodó. A Herzl által megteremtett Cionista Szervezet a mai napig minden különösebb változtatás nélkül megfelel ezen célnak. A Cionista Világszervezet statutumait az 1899-i III. cionista kongresszuson fogadták el. A ma is érvényben lévő pedig 1922-ben Karlsbadban módosították. De az alapgondolat, a szervezet bázisa, a politikai alapeszme, változtlanul fennáll, ahogy azt Herzl elgondolta.

A Cionista Szervezet a sékelfizetőkön nyugszik. Aki sékelt fizet az cionista, a cionista szervezet programját (közjogilag biztosított zsidó nemzeti otthon létesítése Palesztinában) elismeri. A Cionista Szervezet a zsidó nép legnagyobb szervezete. Strukturája, mint minden modern és demokratikus szervezeté alulról felfelé épült ki. És pedig a következőkép: Az egy helységben lakó sékelfizetők a helyi feladatok elvégzésére (propaganda, ifjusági nevelés, K. K. L., K. H. stb.) **helyicsoportot** alakítanak. A helyicsoport az országos szervezeten belül autonóm és független munkakörrel rendelkezik. A helyicsoport, a keretében működő cionista egyesületek összefoglalója. Az egyes országok helyicsoportjai **országos**

szervezetbe tömörülnek. Az országos szervezet ugyancsak autonóm és független a Világszervezet keretén belül. Az országos szervezet választott vezetőség irányítása alatt áll. Az országos szervezet legfőbb igazgató szerve egy — a sékelfizetők által demokratikusan választott, legalább kétvétenként összeülő országos konferencia, amely a Világszervezet feladatainak szem előtt tartásával — határoz úgy politikai, mint adminisztratív és más célkitűzések felett. Az országos szervezet végrehajtó szervét, az országos vezetőséget (Kis Intéző Bizottság) a konferencia választja. Az országos szervezet feladatai többek közt: a cionista eszme propagálása, az új tagok szerves összefogása, a Világszervezet pénzügyi szükségleteinek fedezéséről való gondoskodás, Palesztina felépítésére szükséges anyagi eszközök előteremtése.

Kb. 55 országos szervezet működik a világ minden részén. Alig van olyan lakott földterület, ahol csak zsidók vannak, hogy cionista szervezet ne volna. Ahol cionista szervezet nincs, ott vagy igen csekély a zsidók lélekszáma, vagy politikai okok teszik lehetetlenné a cionista szervezet működését. De egyesületek vagy helyicsoportok még ezekben az exotikus országokban is vannak. A területális alapon keletkezett országos szervezeten kívül a Cionista Világszervezetben azon közösségek számára, melyek a cionista alapelveken belül közös elvi irányt követnek a **Sonderverband**-ok (föderációk) szolgálnak. Az ilyen Sonderverbandok tagozódása ugyanolyan, mint az országos szervezeté, vagyis helyicsoportokkal, egyesületekkel rendelkeznek. Az ilyen alakulások kötve vannak azonban a sékelfizetők bizonyos számához és a Világszervezet Aktionskomitéjának engedélyéhez. Ilyen alapon a Cionista Szervezet keretén belül ma a következő Sonderverbandok működnek: **Mizrachi**, **Poalé-Cion**, **Hitachdut**, **Ostverband**, **Ceiré-Cion** és az **Ös-Makkabeánusok** rendje.

Mindezen alakulatok, melyek a cionista eszme propagálására és megvalósítására törekszenek, a mozgalom demokratikus természete szerint a cionista mozgalom legmagasabb szervében találkoznak és ez a **Kongresszus**.

A kongresszus a Cionista Szervezet akaratának a megnyilvánulása, kifejezője a cionista pártok életének, a cionisták általános választása alapján időközönként összeülő parlament. A zsidó kérdés nyilvános megtárgyalására alkotott tribün, amely a politikai cionizmus megteremtésén kívül Herzl Tivadar második halhatatlan alkotása.

A kongresszus az élő zsidó nép látható szimbóluma, amely teljesen önálló hatáskörrel állapítja meg munkarendjét és

választja meg vezetőségét. Kétévenként ül össze, rendszerint más és más városban.

A kongresszus két évre szóló mandátummal a következő formában választja meg a Cionista Szervezet vezetőségét.

Az **Executive** (végrehajtó bizottság) tulajdonképpen a Szervezet aktív vezetősége, mely az ügyvitelt végzi.

Az **Actionscomite**, amelyben minden ország cionista szervezete és a cionista pártok képviselőiből áll. Az egyik kongresszustól a másikig a Cionista Szervezet tevékenységét ellenőrzi és irányítja. Gyűléseit félévenként különböző helyen szokta tartani. Az Aktionskomite maga választja elnökét.

Az Executive, melynek vállain nyugszik az egész szervezet 2 részből áll: ugymint politikai vezetőség, mely Londonban működik és egy a Palesztina munkát végző részből, melynek Jeruzsálemben van a székhelye.

Mig a világháborúig egy személy állott a Szervezet és az Executive élén, addig ma a Cionista Szervezet elnöke mellett az Executivenak külön elnöke van.

A Cionista Szervezet központja Herzl haláláig (1904) Wien volt. Az utána következő Wolfsohn Kölnbe helyezte, majd Berlin és a világháború után London lett a Szervezet székhelye.

A végrehajtó bizottság tagjai reszortok szerint végzik teendőiket. Ezek a következők: politikai, szervezeti, pénzügyi, gazdasági és a Palesztinában működő földművelésügyi, ipar- és kereskedelemügyi, nevelés- és munkaügyi, valamint bevándorlásügyi reszort. Az Executive mellett egy pénzügyi és gazdaság tanács működik, amely megvizsgálja mindazon terveket, melyek Palesztina felépítésére vonatkoznak. Az adminisztratív ügyvitel részére a Cionista Szervezet mindenkor székhelyén működik a központi Iroda, amely a fenti reszortok munkakörét látja el.

A cionista propaganda elvégzéséről immár egész könyvtárt megtöltő könyv- és broszúra-irodalmon kívül, a világ minden részén elterjedt cionista sajtó gondoskodik.

Herzl idejében a „Die Welt“ volt a hivatalos lap, amely 1914-ben a világháború kitörésekor szűnt meg. A háború befejeztével, a héber nyelvű „Haolam“ lett a Szervezet hivatalos lapja.

Ugy az országos szervezetek, mint a különböző Sonderverbandok számos cionista napi, heti és havi lapot adnak ki, melyeknek száma cca. 90 tesz ki.

A Cionista Világszervezet mai vezetősége: Elnök: Nachum Sokolov, Az Executive tagjai: Newman, Brodetsky,

Arlosoroff, Berl Locker és Farbstein.¹

Az Actionskomite tagjainak száma változó, jelenleg kb. 60.

*

A romániai cionista szervezet tartományok szerint működik, külön önálló vezetőségekkel.

Az erdélyi cionista szervezet (Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség) vezetőségének névsora: Elnök: **Vermes Ernő** Temesvár, a Kisintéző bizottság tagjai: **Dr. Roth Dezsőné, Handler Elza, dr. Weisz Aurthur, Giszkalay János, dr. Brisker Ezekiel, dr. Rosenberg Emil, Márton Izidor, Reiter Ernő, dr. Nobel Sándor, Reiter Lunka,**² valamint a K. K. L. és K. H. erdélyi főtitkárai: **Péterffy Endre és Löbl Lajos.**

A **Nagyintéző bizottság**, mely a KIB munkáját ellenőrzi és irányítja, félévenként ülészik, tagjainak száma kb. 80. Az erdélyi szervezet keretében kb. 5 országos ifjúsági szervezet működik, amelyeknek minden nagyobb helységben erdélyszerte vannak egyesületeik. Tagjaiknak létszáma változó, 3000—5000 között hullámzik.

A Zsidó Nemzeti Szövetség megalakulásától, 1918 novembertől 1931-ig Kolozsváron működött. 1930-ban temesvári elnök választásával a központ Temesvárra helyeztetett át.

Az egyes tartományok együttműködését egy **Consiliul Superior** (Felsőbb Tanács), van hivatva ellátni.

Az erdélyi cionista sajtó: *Uj Kelet*, zsidó politikai napilap Kolozsvár, *Uj Kor*, a Zsidó Nemzeti Szövetség hivatalos hetilapja megjelenik Temesvárt. *Népünk* a Mizrachi hivatalos hetilapja, megjelenik Nagyváradon. *Jüdische Woche* német nyelvű hetilap, megjelenik Temesvárt, *Jüdische Presse*, jiddis nyelvű hetilap, megjelenik Máramarosszigeten, *Darkenu* a Zeire Mizrachi havilapja. *Noar*, *Hitachdut* *Aviva-Bariszia* hivatalos lapja, megjelenik havonta. Ezenkívül minden ifjúsági szervezet számos heti és havi informatív bulletint ad ki, melyek főleg szervezeti kérdésekkel foglalkoznak.

¹ A Cionista Szervezet elnökei: 1897—1904 Herzl Tivadar, 1905—1911 Wolfsohn Dávid, 1911-től, a háború befejeztéig Otto Warburg, 1920—1931 Weizmann Chaim, 1931-től Nachum Sokolov. Az Executive elnökei: 1920—1931 Nachum Sokolov 1931-től.

² A Zsidó Nemzeti Szövetség elnökei: 1918—1922 dr. Fischer Tivadar, 1922—1930 dr. Fischer József, 1930 óta Vermes Ernő.

**AZ ERDÉLYI ZSIDÓ NEMZETI SZÖVETSÉG CLUJI HELYI-
CSOPORTJÁNAK SZABADEGYETEMI ELŐADÁSSOROZATA**

**A kiadásra kerülő előadások
sorrendje:**

Landau Michael parlamenti képviselő: A romániai zsidóság útja.
Dr. Fischer József parlamenti képviselő: A cionizmus, mint modern világszemlélet.
Dr. Marton Ernő főszerkesztő: Az erdélyi kisebbségek sorsa.
Dr. Sulyok István főszerkesztő: Az erdélyi kisebbségek sorsa.
Dr. Fischer Tivadar, az Orsz. Zs. Párt Elnöke: A mi vezércsillagunk.
Jámbor Ferenc felelős szerkesztő: Szociálizmus és Cionizmus.
Dr. Ligeti Sámuel Temesvár: A Panaszfal jogi problémája.
Dr. Nobel Sándor: Gandhi és a zsidóság.
Dr. Ligeti Sándor bankigazgató Cluj: A gazdasági válság zsidó problémái.
Klein Elijahu tanár Cluj: A nemzeti megújulás a vallástükreben.
Dr. Jordán Viktor orvos Szatmár: Palesztina prosperitása.
Dr. Krémer Ármin orvos Cluj: Antiszemizmus és fajelmélet.
Ing. Noszin Mór dipl. mérnök Cluj: A Cionizmus történelme Balfourig.

EDDIG MEGJELENT:

1. Dr. Gelber: A zsidókérdés három béketárgyaláson.
2. Dr. Fischer József: A cionizmus, mint modern világszemlélet.

A kiadványok együttesen vagy egyenként kaphatók és megrendelhetők a Helyi csoportnál Cluj, Strada Memorandului 4.

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ "I. I. MELESCU" BUCUREȘTI
CATEDRA DE HISTORIE ȘI FILOSOFIE A ȘTIINȚELOR

A kladasra kerlilo enabaszor

sorrendje:

1. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
2. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
3. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
4. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
5. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
6. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
7. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
8. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
9. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
10. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

ENDRE MEGIERE

1. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
2. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
3. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
4. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
5. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
6. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
7. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
8. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
9. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:
10. A kladasra kerlilo enabaszor sorrendje a következőképpen alakul:

Naponta legalább EGY LEJT a perselybe Palesztina földjének
megváltására.